

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakke velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 25—26 poleg gledališča v „zvezdi“. O pravištvu, na katero naj se blagovoljijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Angleži in Rusi.

Gladstone je na meetingu v mestu Blachheathu izrekel, da se boji, da bodo Turki ravno tako nečloveško delali po Srbiji, kakor so po Bulgariji. Zatorej meni on, da se mora precej vojni konec storiti. Čast onej velesili, ki bode prvi korak za mir storila. Če ne pomagajo besede, naj se upotrebljuje sila in moč. Potem pa ta državnik govori te-le važne besede: „Turške (slovanske) provincije niso prav za prav namenjene za to, da bi razdeljene bile mej druge države, ne, da bi lastnina Rusije, Avstrije ali Anglije postale, temuč one so namenjene svojim prebivalcem. Ti prebivalci niso, kakor se je vam krivo povedalo, barbarska plemena, temuč pridni ljudje, ki umejo svoje zadeve sami oskrbovati, če bi le priliko imeli za to.“

Istok torej naj se da istočnim narodom. Zemlja slovanska naj se prepusti Slovanom. To uže zdaj Anglež sam upa izgovarjati si in njegovi rojaki mu besedo hvalijo. To pak nij nič menj nego kar orientalni narodi sami terjajo in moledovajo uže od nekdaj. Kajti, da Rusija hoče ves slovanski svet za sebe anektirati in naravnost porusiti, to je prosta domišljija ali pa laž dozdanjih francoskih, angleških, nemških publicistov.

Velicemu Francozu, ki je bil pol Evrope podjarmil, a nazadnje z vrhunca svoje slave baš od slovanske Rusije strmoglavo vržen bil, zabeleži je iz sovraštva in gnjeva srce, ter je vskliknil znano besedo, da Evropa bode morda jedenkrat „kozaška“ t. j. ruska. In Poljaki,

ti nesrečni Slovani na severu, ki so se tako dolgo mej soboj klali in so tako državljansko gnjilobo razprostirali, da se jim je mlajši, večji, krepkejši brat, Rus za jeroba postavil, izmislili so si iz sovraštva nekov testament Petra Velicega in pošast političnega panslavizma, ali panrusizma. Od leta 1849 je pristopil še Magjar in nemški jud in vse je vpilo na Rusijo in se je balo, češ, da hoče na orijentu dežele za sebe osvojevati. Od tod evropski predsodek in nezaupanje v Rusijo in Slovanstvo.

Čim bolj torej ti predsodki padajo, tem bolj nas veseli. Zlasti, da Angleži izprevidajo, in da celo pruski Nemci nekoliko pritrjujejo (če prav ne iz čistih uzrokov), da Rusija Evropi nij nevarna, to je za Slovanstvo ugodno. S časom se bode uže še občno pokazalo, da Slovan hoče svoboden bitina svojem, brez jerofov, a tudi družih svobode ne krati.

Do tega bode tem preje prišlo, ker rešpekt pred Rusijo raste: „Moč Rusije je neizmerna“ — govoril je ono soboto Gladstone. — „Njene moči na suhej zemlji proti Turčiji se ne bi dalo ustavljati.“ To čujejo Angleži, in sigurno si bodo premislili, predno se odločijo, ponavljati, kar so l. 1854 brez večjega vspela s strašnimi žrtvami začeli s pomočjo Napoleona III., katerega pa nij več, s pomočjo Italije in Avstrije, ki so dan denes drugačnega mnenja, — Rusiji prijaznega.

Jugoslovansko bojišče.

Iz Belgrada se 10. t. m. piše: Turki, ki so bili na desnem bregu Morave odbiti,

poskušajo zdaj na levem bregu z velikim trdom v moravsko dolino prodreti. Ta pot jim je znan iz leta 1813. Tačas so prišli po tem potu do Belgrada in so prisilili Črnega Jurja bežati v Zemun, ter so turško gospodarstvo v Srbiji zopet ponovili. Abdul-Kerim upa po istem potu v Belgrad priti. Ta poskušaj se bode pa skoro gotovo razbil, ker se linija Deligrad-Djunis-Kruševac ne da lahko prelomiti. — Denes je 200 bivših ruskih vojakov sem prišlo. Če ti gostje le še v prihodnjih štirih tednih v tacem številu dohajajo, potem se bodo naredile štiri legije ruskih prostovoljcev.

Iz Belgrada je preko Zemuna dobila celo „N. Fr. Pr.“ sledeči telegram: O bitvi, ki je bila 11. sept. je vlada iz glavnega stana generala Črnjajevga iz Deligrada, dobila, sledeče poročilo: Včeraj zjutraj je srbska armada na Nerečevem Hanu proti Aleksincu šla. Boj se je začel s tem da so Srbi krepko prijeli Turke. Turki so bili od dveh krajev prijeti: od spredaj jih je general Črnjajev, od zadaj za hrbtom pa Horvati prijel. Ta je s svojimi tremi brigadami prav sijajno Turke obšel, iz Deligrada čez Djunis in dalje za hrbet Turkom prisedši do Siljegovca. Turki so pri Bobovištu hoteli most čez Moravo narediti, in pri tem delu jih je Horvati od zadaj napadel, General Črnjajev je poslal dve brigadi v Bukanjo, da bi odrezali Turkom cesto v Tešico. Boj se je vnel na celej liniji od Bukanje do Adrovca in Kormana. Turki so zaporedom napadali srbsko vojsko. Črnogorski Maša Verbica je s svojo legijo, ki z jataganom vojuje, posebno izkazal se. Bitva je tra-

Listek.

Pomladanski valovi.

(Roman, spisal Ivan Turgenev; poslovenil dr. Maks Samoc.)

XXXVIII.

(Dalje.)

Marija Nikolajevna pomahlja proti njej z rutico. „Mene nij doma! Ich bin nicht zu Hause, Herr P . . . ! Ich bin nicht zu Hause . . . Kššš, Kššš!“

Glava se začudi, prisiljeno posmeje, izpregovori nekaj, kakor da bi ihtela in posnema a Liszta, pri katerega nogah je nekdaj lazila in zakliče: „Sehr gut, sehr gut!“ in zbeži.

— „Kakov je to subjekt?“ vpraša Sanin.

— „To? Ta je Wiesbadenski kritik. Literat ali lakaj za denar, kakor je ugodno. On je najet od zdajšnjega najemnika in je torej obvezan vse hvaliti, sam pa je ves poln odnega žolča, katerega pa spuščati me sme. Bojim se: on je strašen kovarnik: precej bo letel

dopovedovat, da sem jaz v gledišču. Pa vse jedno.“

Orkester zaigra valcer, zavesa se zopet vzdigne . . . začne se zopet na odru rezanje in tarnanje.

— „Nu,“ začne zopet Marija Nikolajevna spusteča se na divan, „ker ste šli z menoj, morate tudi sedeti pri meni, namestu da bi se radovali blizosti svoje neveste . . . ne obračajte proč svojih očí, in ne jezite se — jaz vas razumem in sem vam uže obljubila, da vas odpustim na vse štiri strani — ali zdaj slušajte mojo izpoved. Hočete vedeti, kaj ljubim jaz čez vse?“

— „Svobodo,“ odgovori Sanin.

Marija Nikolajevna položi roko na njegovo roko.

— „Da, Dimitrij Pavlovič,“ reče ona in njen glas je zazvenel nekako posebno, z nekako posebno, z nekako nesumljivo iskrenostjo in važnostjo — „svobodo ljubim čez vse. Ne mislite si, da se stem ponašam, v tem nij nič hvalevrednega, ali to je bilo vselej pri meni in bode tako ostalo do moje smrti. Uže v mojem detstvu sem se bila dovolj nagledala

robstva in trpela od njega. Ali monsieur Gaston mi je odprl oči. Zdaj morebiti uže razumite, zakaj sem vzela Hipolita Sidorčiča; ž njim sem svobodna, kakor zrak, kakor veter . . . To sem uže vedela pred svatbo, vedela sem, da bom ž njim kakor bojni kozak!“

Marija Nikolajevna obmolči in vrže pahljačo na stran.

— „Še jedno vam povem: jaz nečem premišljevati . . . zdaj je veselo in za to nam je dan um; o nasledkih pa od tega, kar delam še nijsem nikedar mislila in kadar pridejo, ne bom obžalovala — čisto nič: nij vredno. Moj pregovor je: „cela ne tire par à conséquence,“ — ne vem, kako bi se to reklo ruski. Tukaj ne bodo tirjali od mene računa — na tej zemlji; tam pa — (vzdigne prst proti nebu) tam pa — storijo, kakor znajo. Kadar me bodo tam sodili, ne bom jaz več jaz! Ali me poslušate? Se dolgočasite?“

Sanin je sedel sklonen. „Meni nij nikakor dolg čas, Marija Nikolajevna, in vas radovedno poslušam. Samo . . . jaz priznam . . . vprašam samega sebe, čemu mi vse to pravite?“

Marija Nikolajevna se vzdigne na divanu.

jala do 6 $\frac{1}{4}$ zvečer in sta oba bojevalca v svojih pozicijah ostala. „Torej niti „N. Fr. Pr.“ ne trdi več, da so Turki in le Turki zmagali).

V Črnej gori se bitva pričakuje. Črnogorci so se Muktar-paši približali do Neudol pri Zaslupu in si šance naredili. — Peko Pavlovič je vzel Turkom živež, kar se ga jim je peljalo. Mušič z vstaši jim je pot zaprl.

Naši Kriv ošijanci so šli vsi Črnogorcem na pomoč, koso slišali, da je Muktar-paša prav ob avstrijskeje meji v Črnogoro vlezal. Dalmatinski „Narodni list“ pripoveduje, da je vzel v Krivošiji „staro i mlado svojo vjerno puško“ in kljub temu, da so skušali braniti Bokeljem vhod v Črnogoro, — prišli so vendar nekako vsi po skalah čez mejo in uže so v boji na strani črnogorskih bratov.

Iz Cetinja se javlja 13. sept., da je dva dni šel neprestano dež. Vsled tega sta reki Morača in Zeta močno narasli. Deževalo je tudi v Srbiji in narasla je Morava, kar je za Turke slabo. Tudi hladno vreme je za turške vojake, ki so azijske klime vajeni, neugodno.

Iz Ruščuka se 13. septembra javlja: Turški baši-bozuki so streljali na avstrijsko ladijo, s katero se je 150 Rusov vozilo. Ranjen sicer nij nobeden, vendar smo radovedni, kaj bodo naše oblasti storile.

Nekov trgovec se suknom iz Varšave je se Srbijo sklenil pogodbo, da v treh rokih pripošlje izdelanih suknenih plaščev. Prva pošiljatev se izgotovi do 1. oktobra, ter obseza 40.000 plaščev. Tako je jako previdno poskrbela Srbija svojim vojakom za bližajočo se zimo potrebne gorke obleke!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 15. septembra.

Praški ustavoveren list poroča, da poslanca Weiss v. Starkenfels in pa Lienbacher Staročehe močno nagovarjata, naj vstopijo v državni zbor.

Poljski „Czas“ imenuje pasivno politiko Čehov: politično lenobo, bolezen, — ter graja one Poljake, ki so tudi za pasivnato.

Hrvatski sabor pak za listino mirno „saborisa“ in o cestah ukreplje per longum et latum.

Vnanje države.

Rusija bode zoper Turčijo sama vojevala, kadar v akcijo stopi, nihče se ne bode

vmes mešal, pravi berlinska oficijozna „Post“ v zadnjem članku na novo, — znamenje, da pruski dvor hoče pustiti Rusiji na spomlad prosto roko.

General **Ignatiev** se je na svoje mesto kot ruski poslanik v Carigrad vrnil. Zastonj so triumfirali oni, ki so mislili, da ga je Anglež Elliot izrinil.

Turški ministri mej soboj baje niso jednih misli o uvetih miru. Sklicali so za to 12. t. m. več generalov in ulemov na posvetovanje. Govori se, da bode odgovor portin na mirovni poziv veleavlastij spravoljubljen.

„Pol. Corr.“ se iz **Carigrada** piše: Razsultana Murada mati je prosila dovoljenja, da odvede svojega sina v kako nemško norišnico. Ministerski svet se o tem še nij odločil.

Francoski obe zbornici se bosta 11. novembra sklicali na zborovanje. — V Parizu je sledeča novica v Moniteuru veliko senzacijo naredila: „Iz višjih obzirov predsednik republike nij šel Belforta obiskat.“

Iz **Londona** se poroča: Protivno-turška izjavljena mej narodom se nadaljuje. Lord Granville pravi v nekem priobčenem pismu, da se morajo te agitacije silno nadaljevati, tako da se jim angleška vlada ne bode mogla več ustavljati. On upa od vlade, da se bode z družimi porazumela.

Iz **Berlina** se javlja, da v diplomatskih krogih tam ne verujejo, da bi moglo kmalu do mira priti.

Dopisi.

Iz slovenskega štajerja 10.

sept. („A. M. Slomška zbrani spisi. Prva knjiga: Pesmi. Zbral, uredil in izdal Mih. Lendovšek“). (Konec). Mej menje važnimi korekturami manuskripta in sploh originala zapazil sem pred vsem, ka tujke g. izdatelja silno kolejo. To je prav lepo, a doslednosti bi bili več pričakovali. Če se je dalo popraviti „gvant“ v „janko“ — kar pa tudi nij naše — zakaj bi se ne dalo popraviti „se švara“?! Ravno tako nedoslednost sem zapazil pri naglasu. Tam pa tam se stavi; a opušča se na mestih, kder bi bil jako potreben.

Na gramatiko se je mnogo gledalo. Pa srečajo se zopet oblike, katere so jako napačne in bi se bile lahko popolnem odpravile.

Sploh pa je to delo težavno. Včasih stih trpi, če se gramatiki ostro zadosti. Tako je na nekaterih mestih izginola rima kakor na pr.,

da se je „popotnikam“ izpremenilo v „popotnikom“, „starišam“ v „starišem.“ Jaz bi podobne oblike pustil Slomšku tem bolj, ker se nahajajo v drugih slavjanskih narečjih, in pri tem v narvečjem — ruskem. Bolj pa bi gledal na razliko sup'na in infinitiva. Te forme so, kakor so, lastnina slovenščine, i bogatimo slavjansko gramatiko s tem, da jih točno razločujemo.

Naj več pa se je proti etimologiji grešilo pri črkah **v** in **u**. O značenji in potrebljenji njihovem pisali so uže mnogo slovenski lingvisti, mej njimi tudi slavni naš Božidar Raič. Bilo bi torej vodo v Savo nositi, če bi hotel še tukaj kaj o njih govoriti. Dovoljujemo si samo prositi, da bi se ne pisalo „vstvaril“ za „ustvaril“ itd.

To bile bi moje opazke, katere sem si naredil, ko sem knjigo, o katerej govorim, pazljivo čital.

Kritizirati Slomška, idejo pesnii se ne čutim poklicanega, posebno sedaj še ne, ko je mnogo sposobnih ljudij živih.

Da je g. Lendovšek s prvim zvezkom obširnega Slomška imel mnogo truda, da se mu tega tudi naprej ne bode manjkalo, da je s tem dal svojim tovarišem, sposobnim mladim duhovnikom, kakoršnih Slovenija gotovo mnogo ima, prekrasen izgled, da mu bo za vse to hvaležen vsak, kateri ljubi domač jezik — vse to je jasno ko beli dan; če bi mu bilo kaj za „trošenje cvetov“, izrekel bi mu tukaj posebno zahvalo in pohvalo za bibliografijo, katero je sestavil in pokazal se človeka delo umečega. No, kakor sam pravi, dobro delo se samo hvali.

F. M. Št.

Domače stvari.

— (Zavarovalno društvo „Donau“) v Beču, bode vsled dogovora z likvidacijskem odborom banke „Slovenije“ vse, ki so pri „Sloveniji“ zavarovani, pozvala naj prestopijo k „Donau-i“ pod pogoji, kateri jim bodo ob jednom obznanjeni.

— (Imenovanje.) G. Josip Celestina je imenovan za učitelja na ljubljanskem učiteljski. G. J. Komlanec za kateheta v Kočevji. G. Nikomed Donnemiller za učitelja na novomeškeje gimnaziji.

— „Vi se izprašujete . . . Vi ste tako nepazljivi? Ali tako skromni?“

Sanin vzdigne glavo še više.

— „Vse to vam pripovedujem“ nadaljuje Marija Nikolajevna z mirnim glasom, ki se pa nij za vsem skladal z izrazom njenega lica — „zato, ker mi jako dopadete; da ne bom molčala, ne čudite se temu; zato ker bi mi bilo po snidu z vami neprijetno misliti, da niste o meni dobrega spomina . . . ali ne samo ne dobrega, to mi je vse jedno, ampak krivega. Ravno zato sem vas peljala sem in se pogovarjam z vami na samem, tako odkritosrčno . . . Da, da odkritosrčno. Jaz ne lažem. Pomnite, da vem, Dimitrij Pavlovič, da vem, da ste v drugo ljubljani in da se pripravljate oženiti se ž njo . . . Zaupajte resnico mojemu brezkoristju!“

Ona se zasmeji, ali njen smeh se mahoma izpremeni — in ona ostane nepremična, kakor da bi jo bile njene lastne besede porazile; v njenih očeh pa, navadno veselih in smelih, je melknilo nekaj kakor robstvo in žaloba.

„Kača! ah, ona je kača!“ je mislil Sanin mej tem, „pa kako krasna kača!“

— „Dajte mi moje kukalo,“ izpregovori Marija Nikolajevna. Hočem videti, ali je res ta jeune premiere zares tako grda osoba? Res misliti se zamore, da jo je vlada semkaj postavila, da bi mladih ljudij preveč ne vleklo.

Sanin jej poda kukalo; ona pa vzemši ga od njega, prime brzo in skoraj stišno z obema rokama za njegovo roko.

— „Ne bodite hudi,“ pošepeta ona smehljaje. „Znajte: jaz ne trpim verige, pa je tudi ne nakladam nikomur. Jaz ljubim svobodo in ne priznam nobene obvezanosti niti ne za samo sebe. Zdaj pa se vsedite malo na stran in dajte poslušati pijeso.“

Marija Nikolajevna nastavi kukalo na oder; tudi Sanin je gledal tja, sede poleg nje v polutamnej loži vdihovaje, nejevoljno vdihovaje, toploto in dišavo njenega razkošnega telesa in je brezvoljno prevračal vse, kar mu je povedala ta večer — posebno v teku poslednjih minut.

XXXIX.

Igra se je še vlekla skoro celo uro, pa Marija Nikolajevna in Sanin sta kmalu nehala gledati na oder. Mej tem so se na novo

začeli razgovori in so se razširjali po istih predmetih, kakor popred, samo, da je Sanin zdaj nekaj manj molčal. Znotraj se je srdil nad soboj in nad Marijo Nikolajevno, skušal jej je dokazati vso netemeljitost njene „teorije.“ Kako bodo njo zanimale teorije! Sanin se začne prepirati ž njo, nad čemur se je ona na skrivnem jako veselila! Kdor se prepira, mora odjenjati. Marija Nikolajevna ga je vzbujala, smejala se, soglašala, zamišljevala se, napadala . . . in mej tem je njegovo lice in njeno lice se vedno bolj bližalo, njegove oči se niso več odvrčale od njenih oči in te so, kakor blodile, krožile po njegovih črtah, on se jej je posmehljaval za odgovor — dvorljivo, ali nasmehljal se je. Ljubo jej je bilo tudi to, da se je spuščal tudi v bolj oddaljene stvari, da je razsojeval o poštenosti vzajemnih odnošajev, o dolgu, o svetosti ljubezni . . .

Ljudje, kateri so poznali Marijo Nikolajevno, so trdili, da je včas pri vsem njenem silnem in krepkem bitju brzo nastopilo nekaj nježnega in skromnega, nekaj deviško sramežljivega — akoravno, ako pomisliš, od kod

— (Ranjen) je v bitvi 1. septem. pri Aleksincu bil tudi prostovoljec J. Z. Vesely, nekdanji učitelj telovadbe ljubljanskega „Sokola“.

— (Grof Anton Auersperg) je v oporoki naredil dve štipendiji za dijake iz Dolenjskega, iz kraja, kder je njegova graščina. Pokojnik zapušča sicer velikansko premoženje. Pokopan je bil v petek v Leskovcu, blizu Krškega na dolinem Kranjskem, kamor so ga prepeljali.

— (Vojaki) so se včeraj po polu dne okolo tretje ure vrnili od svojih manevrov pri Postojni zopet domov v Ljubljano.

— (Iz Ljutomera) smo dobili letno sporočilo narodnih šol tamošnjega okraja. Kot uvod prinaša „zgodovinske črtice“ teh šol od g. Lapajna. Skupaj vseh je obiskovalo 1214 učencev in učenk šole tega okraja. Na sam Ljutomer jih pride 566.

— (Iz Slovenjegrada) uže „Tagesp.“ toži, da so nemškutarji v okrajnem zastopu v manjšino pritisnjeni.

— (Iz Gorice) se poroča: Pri volitvi 4. udov v glavni odbor c. kr. kmetijskega društva v Gorici za oddelek mesta Gorice in okolice so bili 10 t. m. izvoljeni z veliko večino glasov gg. dr. Josip Tonkli, odvetnik v Gorici, Josip Mašera, vikar v St. Mavru, Josip Bajic, vikar v Kronbergu in dr. A. Raf. Roric, zdravnik v Gorici, in sicer namestu gg. dr. Maurovich, J. Bolle in dr. Jona, katerih volitvena doba je nehala.

— (Iz Vranskega okraja) se piše „Gosp.“ Pretečeni mesec so se vršile volitve v tukajšnji okrajni zastop. Kakor dosedaj, tako smo si tudi dne 15. avgusta t. l. v svesti bili, da bomo iz kmetijskih občin volili same narodnjake; ali letos smo propali, in sicer jedino le zaradi jednega glasu, katerega je oddal župan na Reki, Jakob Poznič s tem, da je vzel listke od obeh strank, potem pa je volil v nasprotnem taboru; in glejte, izmed 16 oddanih listkov dobil jih je on 15!

— (Iz Celja) se piše, da je bil Josip Pušnik iz Doberne obešen najden. Govori se, da ga je obesil sorodnik, ki ga je hotel podedovati. Obešeni je bil malo prismojen.

— (Slovenjegradiški „gemeindeamt“) je slovensko naznanilo srenje sv. To-

maža pri Velikejnedelji zastran dveh novih sejmov nazaj poslal s podpisom: „hier wird nur deutsch publicirt!“ Dobro take neotesnosti zamoremo Slovenci nemčurjem na stotine povrniti, pravi „Gospodar“, ki to poroča.

— (Huda nevihta) z dežjem, točo in povodnjo je zadela slovensko Štajersko 8. sept. Okolo Maribora je sekala toča, v Kamci in v Rušah je strela udarjala v drevesa, v Sevnici pa požgala Portov hlev, v Vozenici je porbalo most, razdrapalo steze; okoli Celja je grozna povodenj, kakoršne najstarejši ljudje ne pomnijo.

— (Na Koroškem) je padlo mnogo snega po planinah in zato imamo občutljivo hladno vreme.

— (Zasulo) in usmrtilo je delavca v premogovih jamah g. Gruntnarja, v Trbovljah.

— (Pogoreli) so Delpuš v Razvanju, Knehtl v Koreni in Zamuda v Kazlavcih pri Ljutomeru.

— (Plaz) je podrl Gasserjevo kočjo v Slepnikovej grapi tako naglo, da je kočljari z 2 otrokoma skoz okno skočil, sicer bi ostali vsi mrtvi.

— (Obesil) se je Jurij Stožir, posestnik v Grižah za Celjem.

— (V Dravo padel) je Štefan Kit, iz Otišnega vrha, ko je iz pol mosta v Spodn. Drauburgu hlovodje pipal; nesrečnež je utonil.

Razne vesti.

* (Naša živina) dosedaj nij smela v Italijo uvajati ali uvažati se, ker je bila po nekib krajih živinska kuga v naši državi. Ker je živinska kuga ponehala, dovoljuje 13. sept. od italijanskega kralja izdani dekret, da se sme zopet živina iz Avstrije v Italijo izvažati, — kar bode ceno naše živine morda povzdignilo.

* (Iz Jamajke) se poroča angleškimi listom, da so na kolumbijske obali zasledili podmorske zaklade, kateri leže uže ondi nad dve sto let in so bili nekaj lastnina glasovitega morskega roparja Morgana. Mož, ki jih je našel, prišel je nedavno tega v mesto Kingstown, da si pomočnikov in družih potrebsčin preskrbi ter je ob enem kazal nekaj dublonov, ki si jih je baje nabral v morju.

* (Amerikansko.) V Northfieldu, v Minesoti, jezdilo je v četrtek po polu dne 8 naoroženih mož, ki so ljudem po ulici zapo-

vedovali, da naj ido v svoja stanovanja. Dosedaj do „Northfield-banke“ vstopila se je petorica njih zvonjav za stražo, a drugi trije so šli v hišo. Tam so našli blaginika in dva knjigovodja ter zahtevali, da jim odpro vse prostore. Ker se je blaginik branil izpolniti jim željo so ga ustrelili, jeden knjigovodja skočil je kroz okno in tudi njega je ranila svinčenka roparjeva v ramena. A mej tem so se naleteli drugi prebivalci hišni, ustrelili dvoje na straži stoječih razbojnikov — družih 6 pak je zaselo konje ter so brez plena oddirjali. Kakove pol ure pozneje šlo je lomaste zasledovat 150 meščanov.

* (Čudno) Na zemljišči barona Tettenborna v Voigtlandu, vzrastlo je iz jednega pšeničnega koreninja 125 bilek — kar je zares uzor vsej zemeljskej plodnosti.

Narodno-gospodarske stvari.

Gnoj in njegova priprava.

(Iz „Kmetovalca“.)

Kamor koli hodi človek po slovenskih delelah, povsodi nahaja le slabo in prav površno pripravo gnojja, skoro nikder se ne oskrbuje tako, kakor bi trebalo. Beseda gnoj se večkrat nepremišljeno rabi, tako na primer se reče: nijsi več vreden kot gnoj, ali pa: to nij za družega, kot za na gnoj itd. Če vzamemo pa to besedo v kmetijskem pomenu, se kmalu prepričamo, da je gnoj pri kmetiji jedina stvar, iz katere kmetovalec svoje denarje kuje; tega nij treba dalje razpravljati, česar se je uže vsak kmetovalec do dobrega prepričal. Pametnega kmeta sem čul večkrat izgovarjati: nam manjka samo gnojja in denarja, pa ko bi prvega dosti imeli, bi nam denar iz njega zrastel. Iz moje obširnejše razprave naj bi braki „Kmetovalca“ toliko posneli, da bi si znali pri kmetovanju mnogo denarja pridobiti.

Pusti, izmolženi njivi ne manjka družega, kakor dosti dobrega gnojja, na njej ne more nobena rastlina več lepo rasti, ona je opešana, morala bi počivati jedno ali dve leti, ali pa še dalje časa, predno bi zopet rodovitna postala; če jej pa dobro pognojimo, precej se okrepi in ne bo jej treba počivati. Gnoj je tedaj tisto sredstvo, s katerim se vsaka njiva ali vsak svet v rodovitnem stanu ohrani; zato pa moramo bolje na-nj paziti, kakor smo bili do sedaj vajeni. Kadar imamo dosti gnojja nakopičenega, ga zvozimo na njivo in pravimo temu delu gnojenje. Če hočemo prav ali razumno gnojiti, moramo tak gnoj na njivo navažati, kakoršen se jej najbolje prilaga. To pa nas uče izkušnje, ali vspehi različne gnojitve. Rastline nam po svoji rašči in po svojem razvoju najjasnejše razodevajo, kakošen gnoj jim najboljše ugaja.

je to prišlo? ... tačas ... da ... tačas je stvar postala jako nevarna.

Tudi pri Saninu se je vidno tako obrnilo. Čutil bi bil zaničevanje samega sebe, ako bi bil zmožen prevdariti, ali on nij mogel prevdarjati, niti prezirati se.

Igra je okončana. Marija Nikolajevna poprosi Sanina, da bi dejal šal na njo in ona se nij zmenila, ko je ovijal mehko tkanje po njenih zares kraljevih plečih. Potem ga vzame pod roko, gre ž njim na koridor — in na mah vskrikne: pri lažljivih vratih je stal kakor kakšna prikazen Dönhof, in izza njegovega hrbta je gledala borna figura Wiesbadenskega kritika. Olnato lice „literata“ je sijalo zloradstvom.

— „Zaukažete li, gospa, da vam poiščem kočijo?“ se obrne k Mariji Nikolajevni mladi oficir s trepetom komaj zdržane besnosti v glasu.

— „Ne, hvala vam,“ odgovori ona ... jo bo uže moj lakaj našel. „Ostanite!“ pristavi ona s poveljiteljnim šopotom in se hitro oddalji s Saninom.

— „Pojdite k vragu! zakaj se silite k meni“ zajecija Dönhof na literata. „Ona mora vsikdar koga imeti, kateremu oblije z lažmi srce!“

— „Sehr gut! Sehr gut!“ pomrmlja literat — in se obrne.

Lakaj Marije Nikolajevne, ki jo je pričakoval v koridoru, pripelje kočijo; ona se hitro vsede vanjo, Sanin skoči za njo. Vrata se zaklopnejo in Marija Nikolajevna se glasno nasmeji.

— „Zakaj se smejite?“ radovedno vpraša Sanin.

— „Ah odpustite mi, prosim vas ... prišlo mi je v glavo, da se bode ta Dönhof zopet z vami streljal ... za me ... Nij-li to čudno?“

— „Vi še niste dolgo znani z njim?“ vpraša Sanin.

— „Z njim? S tem dečkom? Ne vznemirite se!“

— „O, nikakor ne.“

Marija Nikolajevna vzdihne. Ah, jaz vem, da ne boste nemirni. „Slišite — veste kaj: vi ste tako mili. Ne smete mi odreči poslednje prošnje. Ne pozabite: čez tri dni se odpeljem

v Pariz, vi pa se povrnite v Frankobrod. Kedaj se bova zopet videla?“

— „Kakšna je ta prošnja?“

— „Ali znate jezdit?“

— „Znam.“

— „Nu dobro, jutri zjutraj vas vzamem soboj — in pojdeva iz mesta. Imela bova izvrstne konje. Potem se vrneva, končava svoje zadeve — in amen! Ne čudite se, ne recite mi, da je to kaprica, da sem iz uma — vse to je morebiti, — ali recite samo: pojdem!“

Marija Nikolajevna obrne k njemu svoje lice. V kočiji je bilo temno, ali njene oči so blisketale celo v temoti.

— „Izvolite, jaz sem pripravljen,“ vzdihne Sanin.

— „Ah! Vi ste vzdihnili!“ mu seže Marija Nikolajevna v besedo. „Vi ste prelest, vi ste dobri — jaz pa držim svojo obljubo. Tu je moja roka, brez rokavice, desnica, izkušena. Vzemite jo — in verujte njenemu pritisku. Kakova sem jaz ženska — tega ne vem: ali jaz sem pošten človek — in z menoj opraviti imeti je lahko.“

(Dalje prih.)

Če prav peščeno zemljo se samim ovčekom in kurjem pognojimo in potem lan nasejemo, nam vse zgori; njiva je sama na sebi vroča, če jej še vročega gnoja damo, gotovo prav ne ravnamo, ker bi jej morali mrzel gnoj dati. Vsak gnoj nij za vsako rastlino sposoben, ker se nekateri mrzel, druge pa vroč gnoj boljše prilaga. Nam bi bilo vse jedno, ali je njivi ta gnoj ugoden ali ne, da bi le tista rastlina na njej rastla, ki jo posejemo; ker ste pa zemlja in rastlina v prav ozke zvezi moramo pri gnojenju ne le samo na gnoj ampak tudi na kakovost zemlje paziti; če na to nič ne gledamo, lahko včasih njivo tudi z gnojenjem pokvarimo; slaba, ilovnata zemlja se zboljša, ako jej damo vročega gnoja; prav nasproten uspeh bi pa dosegli z mrzlim gnojem. Ako smo na izmolženo njivo prav malo gnoj navozili, bodo rastline na njej tudi prav bomo rastle, čem bolje je bila pa njiva gnojena, tem bolje vse na njej rase. Tega vendar ne smemo misliti, da nij njiva nikoli zadosta gnojna, določena množina gnoja jej najbolje vstreza. Koliko mora tedaj njiva gnoj imeti, da more vse prav lepo na njej obroditi? Odgovor je legak, glasi se: Mi moramo na njivo ravno toliko centov gnoj navoziti, kolikor centov ga na njej posejana rastlina povzije. Mislimo si jedno njivo, na katerej sama pšenica raste, pridelalo se je 10 centov zrna in 20 centov slame, vsega skupaj 30 centov je pšenica iz njive izsrkala; njiva bi bila za 30 centov revnejša, morali bi jej tedaj, če jo hočemo vedno rodovitno imeti, tudi 30 centov gnoj dati. Znano je pa, da dobiva vsaka rastlina nekoliko živeža iz zraka, za toliko bomo manj gnojili, vse tisto pa, kar je rastlina iz zemlje dobila, jej moramo zopet z gnojenjem povrniti. Ko bi bili naši očetje pred 100 ali 500 leti tako njive gnojili, bi imeli še dandenes tako rodovitne, kakor so nekdaj bile, oni pa nijso nič gnojili, ampak le vedno ž-li; vsled tega se ne smemo čuditi, da imamo tako nerodovita tla in tako slabe letine. Poglavitni vzrok slabih letin je pomanjkanje gnoj na naših njivah. Ker pa nemamo zadosti gnoj, in še tega, kar ga imamo, prav slabo pripravljamo, se nam dobrih letin nij treba tako hitro nadejati. Njive je lahko zboljšati, to se pa da le z razumom in gnojem v nekoliko letih doseči.

Z gnojenjem hočemo mi njivo tudi fizikalni zboljšati na pr.: prav težka ilovnata zemlja se da v boljšo izpremeniti, ako jej vsako leto, kadar imamo čas, nekoliko peska dodamo; prepuščena njiva se pa z ilovico pobiljša. To izboljšanje njive se imenuje fizikalno izboljšanje.

Ko bi poskusili nerodovito njivo, ali pa samo en kos z debelimi nestolčenimi kostmi in rogmi pognojiti, bi se hitro prepričali, da vse kosti in rogovi rastlinam prav nič živeža ne dajo. Drug kos njive pognojimo pa s prav fino v moko zmletimi kostmi in rogmi, in videli bomo, da porasto rastline prav izvrstno in da nam donesejo obilo žetev. Vzrok, zakaj so na prvem kosu le slabe, na drugem pa lepe rastline vzrastle, je lahko najti. Nezdobljene kosti in rogovi se v zemlji še le čez veliko let razkrojijo, mi pravimo segnjijejo, koščena moka se pa uže prvo leto v zemlji razkroji. Rastline ne požirajo celih kosov, kostij in rogov, kakor bi to pes storil, mora se vsaka stvar poprej v zemlji v vodi raztopiti in še le z vodo pomešana pride v rastlinska stebila in perje. Človek se lahko suhega kruha najé, potem se pa vode napije, goved ima najraje srednje moko hrano, konju pokladamo le suho hrano, prešiči imajo pa najraje moko. Rastlinska hrana se zamore juhi primerjati, v katerej se je meso kuhalo. Mesa se je veliko v vodi raztopilo, in to raztopljeno imenujemo juho, v zemlji se je tudi s pomočjo vode veliko gnoj raztopilo in to raztopljeno še le rastline po koreninah posrkajo. Da je to tako, se lahko z malimi besedami dokaže. Marsikdo je svojo njivo prav dobro pognojil, nastopila je pa potem suša in vse rastline so se hitro posušile. Gnoj ali hrane so imele zadosti, samo v neraztopljenem stanju, one so zaradi pomanjkanja mokrote poginile. Rastline potre-

bujejo vode samo zaradi tega, da se z njeno pomočjo voda po njih razteka.

Ravno taka je tudi s človeškim životom, ko bi nikoli nič tekočega ne jedli ali ne pili, bi so nam moral kmalu želodec ustaviti, želodec bi ne mogel trde hrane zmleti in v kri izpremeniti. Po Krasu je mnogo skalovja, od katerega ne morejo ne Kraševci, ne ovce in tudi ne rastline živeti, ko se bo pa to skalovje čez nekoliko sto let v zemljo izpremenilo, bo Kras lahko prav rodovita dežela. Tudi v naših njivah imamo veliko kamenja, veliko peska, kateri se še nij v zemljo prometil in v vodi raztopil; vse še neraztopljeno je pa za rastline brez vse vrednosti, one takih stvari ne marajo. Mej kamenjem in kamenjem je velik razloček, iz katerega se prav dobra zemlja naredi, iz drugega zopet prav slaba; nekatera je hudo mokra, druga suha, nekatera mastna, druga pusta, peščena ali ilovnata, vse te lastnosti zemlje bomo imenovali fizikalne lastnosti. Pri pametnem kmetovanju se zamorejo slabe fizikalne lastnosti zemlje v boljše izpremeniti, nespameten kmetovalec pa tudi narobe stori. Da so slabe fizikalne lastnosti zemlje vsakemu obdelovanju njive hudo na potu, je vsakemu jasno: tako je prepeščena zemlja le spomladi še nekoliko za rastline vredna, po letu pa, ko dalje časa ne dežuje, se vse na njej posuši, pri oranji se mora hitro v njo seme pometati in zakriti, ker se prerada posuši, le v mokrem letu se na takem polji še nekaj pridelja. Narobe se godi z moko ilovnato njivo; ona se prav težko orje in obdeluje, plevel hoče vse na njej zatreti in po zimi pa tudi vse pozebsti; s pravilnim gnojenjem se pa lahko vse te neprilicne fizikalne lastnosti zemlje čez nekoliko let v boljše izpremenijo. Včasih se pa tudi mnogo takega sveta dobi, na katerem prav nobena rastlina ne raste, na primer na čistej ilovici in na pesku, ko bi se pa tak svet z drugo zemljo mešal in gnojil, postal bi gotovo tudi za rast sposoben.

(Konec prih.)

Umrli v Ljubljani

od 12. do 14. septembra:

Pavla Breskovar, hči gostilničarja, 2 m za škrlatno vnetico. Josip Seywald, tokarski pomočnik, 20 l, v bolnici, na tifusu. Ivan Novak, dninar, 38 l, na organični hibi srca. Jurij Oblak, 66 l, v bolnici, za razkrojenjem krvi. Marija Tomaselli, otrok špenglarja, 3 m., na drupalci. Josipa Vršnik, kmetica, 50 l., na oslabilosti. Ana Riedl, mašinista otrok, 2 m., na črevnem kataru.

Tujci.

14. septembra:

iz Evrope: baion Kuhn iz Gradca. — Bartani iz Zagreba. — pl. Valentsits, Toruago iz Gradca. — Dvornik, Supančič iz Dolenjskega. **Pri stonu:** Bagni iz Trsta. — Bataglini iz Trsta. — Rusian iz Reke. — Erber iz Gradca. — Balanč iz Trsta. — Obaman iz Logatec. — pl. Schindler iz Celovca. — Schoten iz Dunaja. — Preširen iz Radovljice. — de Castro iz Trsta. **Pri mestu:** Kolar iz Kamnika. — Mays iz Gradca. — Schindler iz Dunaja. — Hren iz Kočevja. — Medic iz Dolenjskega. — Riger iz Dunaja. — Globočnik iz Železnikov. — Holzinger iz Dunaja. — Petrič iz Trsta. — Fischer, Schaffer, Valentinič iz Dunaja. **Pri Zamoreci:** Abčin iz Kamnika. — I. aidez iz Zagreba. — Župic iz Dolenjskega. — Haiman iz Gradca. — Zepnik iz Celja.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

Revalesscière du Barry
v Londonu.

30 let uže je nij bolezn, ki bi jo ne bila ozdravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odraslih otrocih brez medicinske in stroškov; zdravi vse bolezni v želodcu, na živcih, dalje prsne, i na jetrah; šleze i naduho, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, neprebavljenje, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabost, slabo žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, silenje krvi v glavo, šumenje v ušesih, slabost in blevanje pri nosečih, ožonost, diabet, trganje, shujšanje, bledice in preosajenje; posebno se priporoča za dojenice in je boljše nego dojnično mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spridež zdravih, brez vsake medicine, mej njimi spridežala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pra-

rega profesorja medicine na vsučišči v Mariboru, zdravilnega svetnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Mr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castle Stuart, Markize de Brehan a mnogo drugih imenitnih oseb, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastoj.

Kratki izkaz iz 80.000 spridevalov.

Spridevalo št. 73.670.

Spridevalo zdravilnega svetnika Dr. Wurzerja,

Bonn, 10. jul. 1852.

Revalesscière Du Barry v mnogih slučajih nagradi vsa zdravila. Posebno koristna je pri dristi in griži, dalje pri sesalnih in obistnih boleznih a t. d. pri kamnju, pri prisadljivem a bolehnem draženju v acalni cevi, zaprtju, pri bolehnem bodenju v obistih in mehurji, trganje v mehurji i. t. d. — Najbolje in in neprecenljivo sredstvo ne samo pri vratnih in prsni boleznih, ampak tudi pri pljučnici in sušenju v grlu. (L. S.) Rud. Wurzer, zdravilni svetovalec in člen mnogo učenih društev.

Winchester, Angleško, 3. decembra 1842.

Vaša izvrstna Revalesscière je ozdravila večletne i nevarnostne prikazni, trebušnih bolezni, zaprtja, bolne čutnice in vodenico. Prepričal sem se sam gledé vsakega zdravila, ter vas toplo vsakemu priporočam. James Shoreland, ranocelnik, 96. polka.

Izkušnja tajnega sanitetnega svetovaleca gosp.

Dr. Angelsteina.

Berolin, 6. maja 1856.

Ponavljaje izrekam gledé Revalesscière du Barry vs. stransko, najbolje spridevalo.

Dr. Angelstein, tajni sanit. svetovalec.

Spridevalo št. 76.921.

Obergimpenn, (Badensko), 22. aprila 1872.

Moj pacient, ki je uže bolehal 8 tednov za strašnimi bolečinami vnetic jeter, ter ničesar použiti nij mogel, je vsled rabe Vaše Revalesscière du Barry popolnoma zdrav.

Viljem Burkart, ranocelnik.

Spridevalo št. 72.618.

La Roche sur Yon, 30. julija 1868.

Vaša Revalesscière ozdravila me je popolnoma strašnih želodčnih in čutnicnih boleznij, katere so me deset let mučile.

(Gospa) Armanda Prevost, posestnica.

Revalesscière je 4 krat tečnejša, nego meso, ter se pri odraslih in otrocih prihrani 50 krat več na oem, ko pri zdravilih.

V pisanih puščah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold.

Revalesscière-Biscuiten v puščah in Revalesscière-Chocolatée v prahu 12 ras 1 gld. 50 kr., 24 ras 2 gld. 50 kr., 48 ras 4 gld. 50 kr., v prahu za 120 ras 10 gld.

Prodaje: Du Barry & Comp. na Du saji, Wall-fischgasse št. 8, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarjih in specerjarskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštnih nakazilih ali povzetjih. V Ljubljani Ed. aahr, J. Svoboda, lekar pri „zlato oru“, v Reki pri lekarju J. Produmu, v Celovcu pri lekarju Birnacherju, v Spiljetu pri lekarju Aljinoviču, v Trstu pri lekarju Jakobu Serravallo, pri drogeristu P. Rocca in J. Hirschu, v Zadru pri Androvicu. (34)

Dunajska borza 15. septembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	66 g'd.	65	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	69	75	
1860 drž. posojilo	112	10	
Akcije narodne banke	859	—	
Kreditne akcije	149	20	
London	121	80	
Napol.	9	70	
C. k. cekini	5	82	
Srebro	101	60	

Slovenske knjige.

V „narodnej tiskarni“ se dobé, in morejo tudi po poštnem povzetju naročiti najnovejše slovenske knjige:

1. „Doktor Zober“, originalen slovensk roman od J. Jurčiča. Cena 60 kr.
2. „Kalifornske povesti“ od Bret Harte-a. Cena 50 kr.
3. „Tugomer“, tragedija v 5. dejanjih. Spisal J. Jurčič. Cena 60 kr.
4. „Na Žerinjah“, izviren roman. Spisal Janko Krsnik. Cena 60 kr.

Elikzir iz Kine i Koke,

najboljši do sedaj znani **želodčni liker**. Pospešuje cirkulacijo in prebavljenje, ter različne organe in ude z nova okrepi in oživi. 1 steklenica 80 kr.

Dobiva se jedino le pri (53—22)

Gabriel Piccoli,

lekarju, na dunajski cesti v Ljubljani.